

Ujurite vabatahtlik seire 2025

Vaatlejaid: 90

Vaatlusi: 885

Eesmärk: Ujurite leviku täpsustamine.

Ujurid on magevees elavad röövtoidulised mardikalised. Nende hulgas on lisaks pisikestele ja raskesti äratuntavatele liikidele ka kümneid suurt kasvu mardikaid, keda on võimalik lihtsate vahenditega veest kinni püüda ja õues ära määrata. Eestis on ujureid seni püütud ja uuritud vaid mõne suurema vee-elustiku projekti raames, kuid valdav osa siseveekogudest on seni uurimata. Seetõttu on ka paljude liikide leviku andmed tagasihoidlikud.

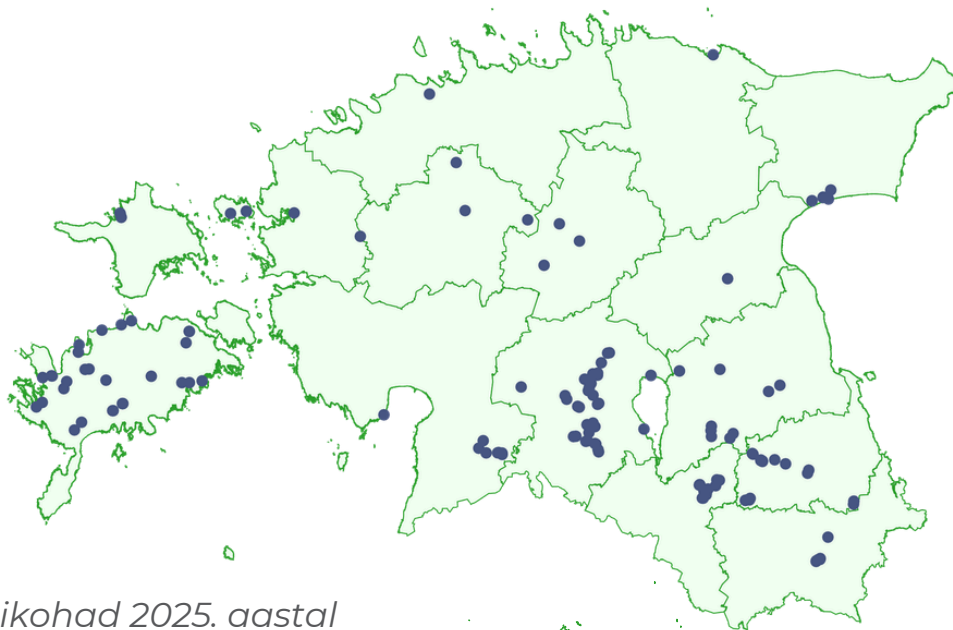
Keskkonnaagentuur kogub andmeid kõigi ujurite kohta, kuid peamiselt on andmeid tarvis kaitse alla kuuluva laiujuri (*Dytiscus latissimus*) ja lai-tõmmuujuri (*Graphoderus bilineatus*) leviku kohta. Nende liikide levila on Euroopas tugevalt vähenenud, peamiselt elupaikade hävimise ja veekogude eutrofeerumise tõttu.

Laiujur ja lai-tõmmuujur on Euroopa Liidu loodusdirektiivis nimetatud ohustatud liigid, kelle asurkonna seisundit on tarvis hinnata iga kuue aasta järel. Selgrootute puhul jälgitakse selleks tarbeks liikide leviku muutumist ajas. Seire meetodika võimaldab hinnata ka liikide arvukuse muutumist, kui samades veekogudes püütakse ujureid erinevatel aastatel ja aastaegadel. Võimalikult tõepärane hinnang eeldab mahukat andmestikku ja palju vaatlusi Eesti erinevatest piirkondadest. Seetõttu on vabatahtlike panus siin väga oluline!

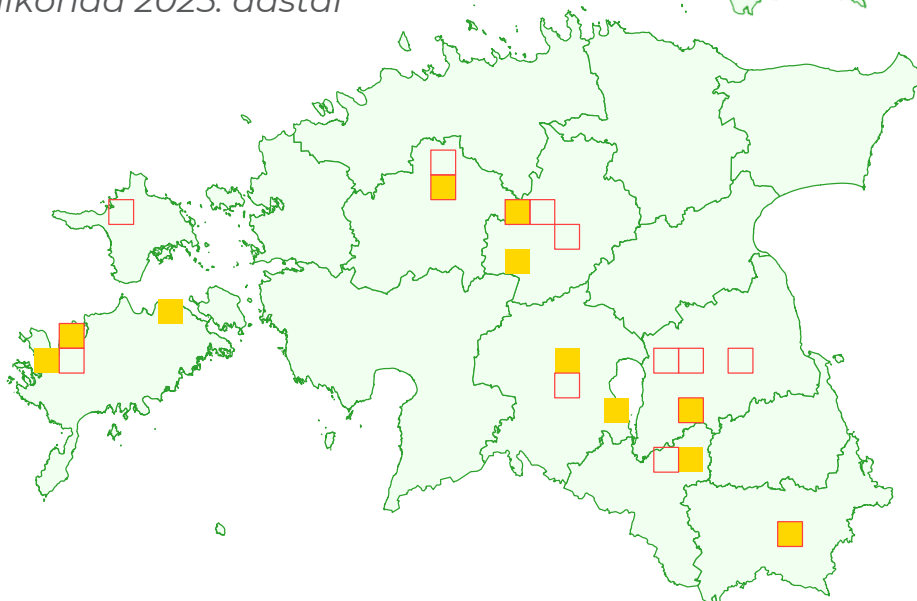
Ujurite vabatahtliku seire meetodikat on testitud ja laiemalt kasutatud viimasel kahel aastal. 2025. aastal püüti ujureid kokku 145 veekogus. Lisaks tehti ujurite kohta hulgaliselt juhuvaatlusi.

Foto: Rein Nellis

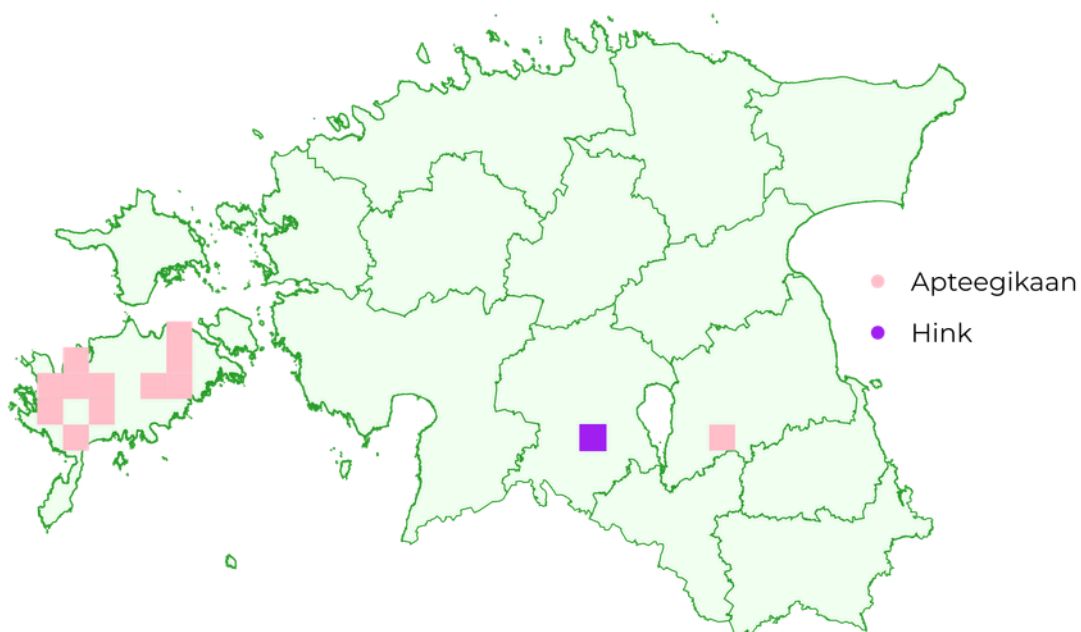

Ujurite püügikohad 2025. aastal

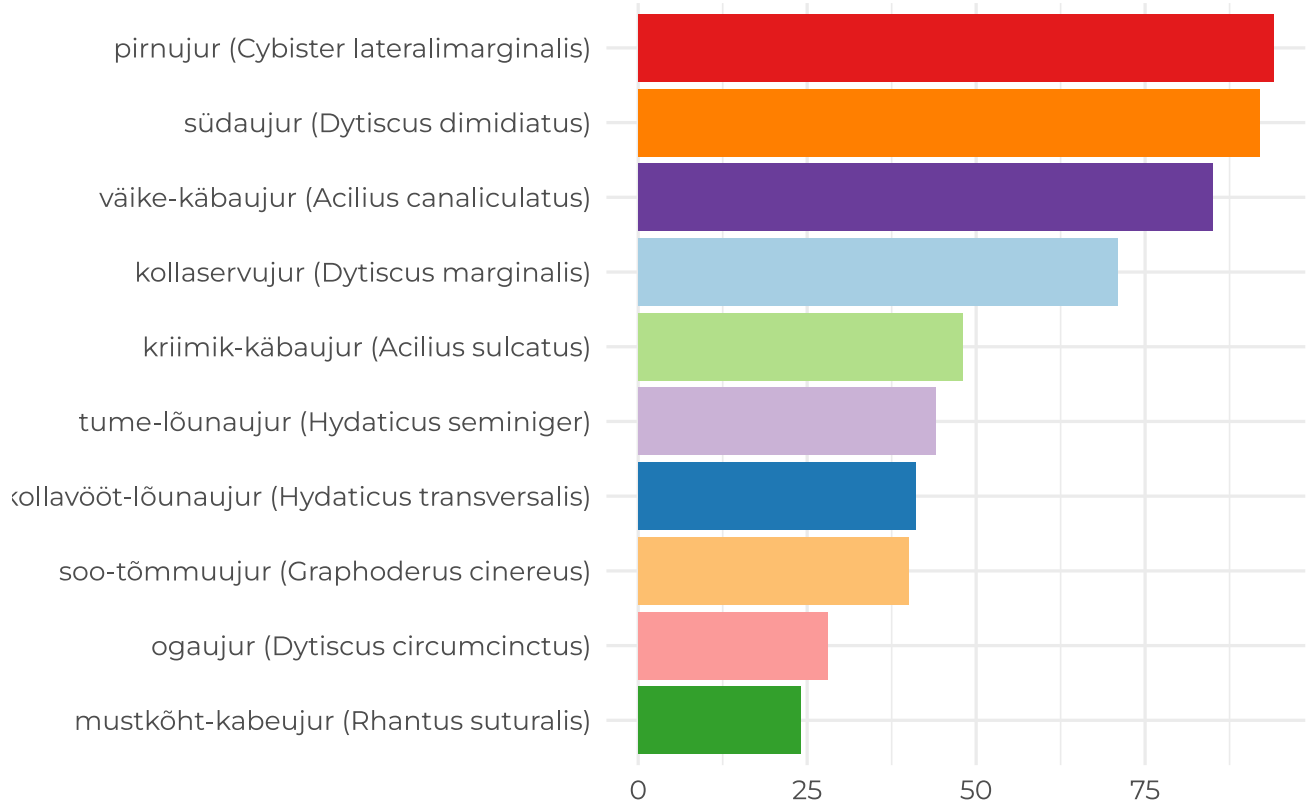
- Lai-tõmmujur
- Laiujur

Kaitse alla kuuluvat laiujurit ja lai-tõmmujurit leiti 2025. aastal kokku 30-st erinevast veekogust

- Apteegikaan
- Hink

*Ujurite seire käigus leiti kaitse alla kuuluvaid apteegikaane (*Hirudo medicinalis*) kokku 18-st erinevast veekogust ja hinku (*Cobitis taenia*) ühest veekogust*

Kõige sagedamini vaadeldi seire käigus pirnujurit, järgnesid üsna võrdselt südaujur ja väike-käbaujur.

Ujurite vabatahtliku seire metoodika üks toredamaid kasutusviise on õpilaste loodusharidus. Sageli on kooli lähedal mõni veekogu, kuid tavapärase kahvapüügi jaoks on koolitund liiga lühike ja terve klassiga koos kahvamine ei pruugi ka piisavalt ohutu tunduda. Seevastu ujurite pudelpüünistega püüdmise metoodika (selle kohta loe lähemalt Loodusveebist harrastusteaduse projektide alt) võimaldab juhendajal püünised eelmisel päeval püügile seada ja järgmisel päeval minimaalse ajakuluga koos lastega välja võtta. Püünistesse tulevad lisaks ujuritele veel teisedki veeputukad, kahepaiksed (nii konnad kui vesilikud), kalad, teod ja kaanid. Seega saab ühe käiguga ja küllaltki vähese vaevaga näha erinevaid vee-elustiku rühmasid. Ja mis kõige toredam, ujurid – kõige suuremad vees elavad mardikad – köidavad ühtviisi nii lasteaialapsi kui ka teismelisi (kes siis ei tahaks suure mardikaga selfit teha).

Täname kõik, kes on oma ujurite vaatluseid Loodusvaatluste andmebaasi ja eElurikkuse andmebaasi sisestanud!

Allikad:

Loodusvaatluste andmebaas

va.keskkonnainfo.ee

eElurikkuse andmebaas elurikkus.ee

ŠVEITSI-EESTI
koostööprogramm

KESKKONNAAGENTUUR

Kaasrahastanud Šveitsi riik majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste vähendamiseks Euroopa Liidus.

Tekst ja joonised: Liisa Rennel, Rein Nellis

Ilustraator: Ave Kongo
Kujundus: Uku Peterson

Foto: Rein Nellis